Samo PASTIRK, Miran MOŽINA

Ob rojstvu Kairosa – Slovenske revije za psihoterapijo

Kot ustvarjalec sem docela samostojen, nobena sila na svetu mi v tem ne sme ukazovati. Iz slehernega mojega nastavka more nastati vse, čeprav ne vem vnaprej, kaj bo nastalo iz mojega pisanja. To je moja usoda in moje bistvo, da živim v tem in iz tega. V tem je obsežena želja po komunikaciji, ljubezni, resnici in napredku.

(E. Kocbek, 1977, Zbrane pesmi 2. del, str. 242)

Spočetje

Vposebno veselje nama je, da sva lahko med porodničarji in babicami prvi znanstveno strokovni reviji za psihoterapijo na Slovenskem z imenom, ki tudi sicer označuje posebne trenutke v življenju – Kairos. Spočetje revije se je zgodilo *2. februarja 2006,* ko smo se zbrali *predstavniki večine psihoterapevtskih pristopov v Sloveniji* (glej tudi slike, ki jih je na ustanovnem sestanku ujel Robert Oravecz) in s tem izrekli jasen DA projektu, ki pomeni nov pomemben projekt Slovenske krovne zveze za psihoterapijo (SKZP) za novo raven dialoga med psihoterapevti različnih pristopov in odpira tudi pri nas nove možnosti za razvoj psihoterapije kot samostojne znanstvene discipline in samostojnega poklica:

- Janko Bohak, Emil Benedik – psihoanalitična terapija;
- Robert Cvetek in Tomaž Erzar – relacijska družinska terapija;
- Tomaž Flajs in Rudi Kotnik – gestalt;
- Gregor in Maša Žvelc – integrativna terapija (Erskine);
- Robert Masten, Roman Koštal – integrativna terapija (Petzold);
- Maja Rus Makovec, Leonida Kobal Možina in Miran Možina – sistemska terapija;
- Lea Šugman Bohinc, Klemen Rebolj – kibernetika psihoterapije;
- Gabi Čačinovič Vogrinčič, Irena Matko Lukan in Julka Vahen – izkustvena družinska terapija;
- Jože Ramovš, Ingrid Russi Zagožen – logoterapija;
- Romana Kebe – transpersonalna psihoterapija;
- Radovan Zupančič – realitetna terapija;
- Martin Bertok, Aleksandra Meško (tudi KVT), Zoran Milivojević - TA;
- Marko Korenjak – NLP;
- Danijel Mivšek in Vita Rozman – globinska psihološka psihoterapija;
- Samo Pastirk – kognitivno vedenjska terapija;
- Matjaž Regovec – jungovska analiza;
- Rudi in Meta Tavčar – Imago terapija in
- Robert Oravecz – družinska terapija.

Ker je revija mednarodna, so se priključili tudi sodelavci in sodelavke iz tujine:

- Graham Barnes – kibernetika psihoterapije;
- Snežana Milenković – predsednica Srbske krovne zveze za psihoterapijo, integrativna art terapija;
- Paul Pass – psihoanalitična terapija;
- Alfred Pritz – psihoanalitična terapija in predstavnik Univerze Sigmunda Freuda;
- Günter Schiepek – sistemska terapija;

- Dinko Štajduhar, Božidar Popović – kibernetika psihoterapije in
- Kristina Urbanc – realitetna in sistemska terapija.

Nato smo izoblikovali uredniški svet in izvolili uredniški odbor, ki se je kasneje še dopolnjeval (glej na notranji strani naslovnice). Na sestanku je zahtevno delo urednikov posrečeno komentiral Jože Ramovš: »Urednikovanje je res trd, toda dober in zdrav kruh, če hočeš izdajati revijo tako, da je koristna, dobra in lepa, da se preživi in jo postopoma sprejmejo bralci.«

Slika 1: Trenutki dobrega razpoloženja ob spočetju Kairosa – Slovenske revije za psihoterapijo na sestanku 2. februarja 2006 v Ljubljani. Od desne Vita Rozman, Irena Matko Lukan, Tomaž Erzar, Marko Korenjak in Romana Kebe.

Slika 2: Branko Horvat (prvi z leve) je tehnični urednik Kairosa, sicer dolgoletni sodelavec in tehnični urednik vseh zbornikov Študijskih dni Slovenske krovne zveze za psihoterapijo. Poleg njega so na sliki še Robert Masten, Janko Bohak in Lea Šugman Bohinc.

Slika 3: Več glav več ve – (od leve) Tomaž Flajs, Sandra Meško, Leonida Kobal Možina in Matjaž Regovec.

Slika 4: Jože Ramovš ima veliko izkušenj z izdajanjem revij in strokovnih publikacij, zato je podelil marsikatero izkušnjo. Ob njem Jelka Kos, lektorica, ki tudi že veliko let skrbi za dober jezik publikacij SKZP.

Slika 5: Brez računalnika ne gre – Miran Možina v vlogi zapisnikarja in odgovornega urednika.

Zbrali smo se tisti, ki se še posebej zavedamo pomena zapisane besede in poleg tega pomena besede, ki ni površna, ampak je stvariteljska. Take besede nam ponujajo več možnosti, da ob branju postanemo bolj prisotni, navzoči, pomagajo nam doživeti kairos. Naš pesnik in narodni mučenik je zapisal: »Nemir našega časa je v slabosti duhovnega občevanja, v pomanjkanju tišine in v površnem spoštovanju tekstov. Ne želimo si le manj hermetičnih del, ampak si želimo tisto nezaslišano stvar, da stvariteljska beseda prikliče navzočnost, kakor pravi Heidegger. Če beseda ni navzoča, je medčloveški svet nihilističen.« (Edvard Kocbek, 1977, Zbrane pesmi, 2. del, str. 242) Meniva, da pesnik govori prav o doživetju kairosa. Kako dragocene so namreč lahko zapisane besede, ob katerih se ustavimo, poglobimo v tišini, ob katerih ujamemo Kairosa za njegov čop las in se nam odpirajo nova doživetja - in s tem novi življenjski prostori, novi stiki, nov medčloveški svet. Naša revija želi biti dom za take besede.

V obilju zapisanih besed, ki so nam danes dostopne in ki se nam iz vseh strani ponujajo, celo pritiskajo na nas (npr. vsiljive reklame, ki iz dneva v dan polnijo naše nabiralnike), večkrat pred njimi tudi bežimo, se jim izogibamo. Ob poplavi knjig, revij, časopisov, spletnih informacij se morda marsikdo vpraša, zakaj še ena revija, ali jih ni že preveč. Naš odgovor je – dobrih revij in knjig ne bo nikoli preveč. In – brez dobrih znanstvenih in strokovnih tekstov slovenskih psihoterapevtov in psihoterapevtk se pri nas psihoterapija ne bo razvila kot samostojna in znanstveno utemeljena disciplina.

O psihoterapiji je bilo že veliko napisanega in veliko še bo. Različne psihoterapevtske revije, časopisi in zborniki, skušajo povezati različne psihoterapevte. Tako so na primer v reviji *Psihoterapija – Časopis za psihoterapiju i granična područja* (1988), ki je izhajal v Jugoslaviji, ob imenih članov uredniškega sveta zapisali kraj od koder prihaja (Ljubljana, Zagreb, Beograd, Sarajevo…). Za mnoge revije je pomembna primarna stroka in tako skrbno beležijo izobrazbo, npr. psihiater, psiholog, socialni delavec itn. Spet v drugih revijah zasledimo institucijo, od koder posameznik prihaja. Midva pa zgoraj navajava psihoterapevtske pristope članov uredniškega sveta. Morda že na ta način revija pove nekaj o sebi, o aktualnem trenutku, da skrbno iščemo ravnotežje in razmerja, ki naj bi omogočala sinergije. In dobro je, da imamo vse te različne identitete v okviru tiste skupne, da smo psihoterapevti. Tako si želiva, da bi nam, psihoterapevtom in psihoterapevtkam, Kairos pomagal iskati identiteto in nova znanja ter videti v našem klientu predvsem sočloveka in sopotnika.

Pred spočetjem

Spočetje naše revije ni bilo brezmadežno, ampak je bilo posledica dolgoletnega sodelovanja in dialoga med predstavniki različnih psihoterapevtskih pristopov v okviru SKZP, ki trenutno povezuje devet društev oz. inštitutov, za: transakcijsko analizo, gestalt, integrativno (Petzold), integrativno (Erskine) realitetno, sistemsko, izkustveno družinsko, globinsko psihološko terapijo in logoterapijo. Od leta 2001 smo med drugim organizirali tudi pet ti. Študijskih dnevov na Rogli in izdali štiri zbornike (2001: Dialog; 2002: Kaj deluje v psihoterapiji? Novejše raziskave njene uspešnosti; 2003: Kompetentni psihoterapevt; 2005: Sodobni tokovi v psihoterapiji: od patogeneze k salutogenezi). Prav ti so nam pokazali, da je pri nas dovolj psihoterapevtov, ki znajo in želijo pisati in objavljati. Po drugi strani smo se soočili z dejstvom, da naši zajetni zborniki, na katere smo sicer ponosni, ne prinašajo avtorjem, ki so v vpeti v akademski svet (in tistim, ki želijo delati akademsko kariero), skoraj nobenih točk za njihovo napredovanje. Ker je na sedanji stopnji razvoja psihoterapije na Slovenskem pomembno, da bi psihoterapija bolj prodrla tudi v akademski univerzitetni svet, če se hoče uveljaviti kot samostojna znanstvena disciplina, praktično nismo imeli druge izbire kot da pokrenemo znanstveno strokovno revijo. Hkrati je nenavadno, da do sedaj take revije v Sloveniji nismo imeli. Kaže, da je bilo potrebno, da je pred tem nastalo dovolj naklonjenosti med nami, psihoterapevti in psihoterapevtkami, za spočetje revije. Tako smo (šele) zdaj ujeli pravi trenutek, Kairos. SKZP je s svojim duhom vzpodbujanja dialoga, sprejemanja, povezovanja in spoštljivega vključevanja predstavnikov različnih psihoterapevtskih pristopov od svoje ustanovitve leta 1998 odločilno prispevala k temu trenutku.

Nosečnost

Čeprav smo najprej računali, da bomo prvo številko revije izdali že na Študijskih dnevih Rogla junija 2006, nam to ni uspelo, ker smo morali vse sile vložiti v projekt fakultetnega študija psihoterapije. K sreči so se komplikacije v nosečnosti začele reševati jeseni 2006, ko je vlogo glavnega urednika prevzel Samo Pastirk in povezal vrste.

Prijetnejši del v času nosečnosti je bilo odločanje o imenu revije. Hoteli smo najti ime, ki bi bilo dober simbol za psihoterapijo. Izoblikovali smo veliko predlogov:

psiha, (kontra)transfer, persona, odpor, seansa, poti, lunatik, na robu, psth, svet sanjačev, therapon, spoznanje, kairos, uvid, sophia, pomoč, psihopompos, vivere, psihoterapevtska obzorja, odnosi, veritatem facere, stik, terapevtska srečanja, razpotja, moj terapevt, sopotja, shrink net, sotočje, psihič, sozvočje, janez v terapiji, therapeuein, metafora, transformacija, razpon, relata, fiducia, anima, inspira, amica, prima in intima.

Osebno sva vesela, da smo izbrali ime Kairos, ki je tudi že vzpodbudil Miranovo meditacijo. Postavili smo jo na začetek prve številke, saj verjamemo, da tudi znanstveno in strokovno delo lahko ohranja celostno radovednost, nas polni s smislom in neguje estetski vidik:

"Mi, […] znanstveniki, bi ravnali dobro, če bi zadrževali svojo vnemo po obvladovanju tega sveta s *kontrolo*, saj ga tako nepopolno razumemo. Dejstvu, da svet nepopolno razumemo, ne bi smeli dovoliti, da hrani naš strah in s tem povečuje potrebo po obvladovanju s kontrolo. Bolje bi bilo, če bi naše raziskave navdihoval starejši, a danes manj spoštovani motiv: *radovednost* o svetu, katerega del smo. Nagrada za tako delo ni moč temveč *lepota*... Čudno je dejstvo,... da je vsak velik znanstveni napredek *eleganten*." (Gregory Bateson, Steps to an Ecology of Mind, 1985, str. 352)

Drugo prijetnejše opravilo je bilo odločanje o naslovnici. Ko smo se pogovarjali o asociacijah na sliko puščave ljubitelja digitalne fotografije Boruta Gorenjaka, ki se je prebila v končni izbor,

nas je v dobro voljo spravila šala, ki nam jo je povedal Janko Bohak:

Dva beduina sta potovala po puščavi. Eden stopi s kamele, se skloni k tlom in položi uho na peščena tla. Drugi ga vpraša presenečeno: "Kaj vendar počneš?" Prvi mu odgovori: "Prisluškujem puščavi. Hoče postati vrt!"

In to je psihoterapija: prisluškovanje puščavi, ki hoče postati vrt, je še dodal Janko.

In ko je oblikovalec Izidor Habjanič dodal naslovnici še presenetljiv kairotični element – zvezde živih barv – smo dobili občutek, da je prišla pika na i.

Zvezda je rojena

Vesela sva, da se bo naš Kairos rodil na Prvem mednarodnem znanstvenem psihoterapevtskem kongresu SKZP na Rogli od 31. maja do 2. junija. Zasluži si svečan sprejem in veliko žurko. V času nosečnosti so se še bolj izkristalizirali *namen in cilji revije*, ki je uradna revija SKZP. Na leto bodo izhajale štiri številke. V njej bomo objavljali prispevke z vseh področij psihoterapije in tudi z njenih mejnih interdisciplinarnih področij. Glavni cilj revije je vzpodbujati razvoj psihoterapije kot samostojnega poklica in kot samostojne znanstvene discipline, ki se bo vedno bolj vpenjala tudi v akademski svet tako na Slovenskem kot v tujini. Zato želimo z revijo v čim krajšem času prodreti v mednarodne bibliografske baze in promovirati slovenske psihoterapevte in psihoterapevtke tudi zunaj naših meja. Prav tako želimo prispevati k odprtosti in dialogu med različnimi psihoterapevtskimi pristopi. Po eni strani hočemo z revijo vzpodbujati objavo izvirnih znanstvenih člankov, po drugi strani objavo strokovnih prispevkov, ki poročajo o strokovnem delu in raziskovanju v praksi. In nenazadnje želimo prispevati k izmenjavi stališč, izkušenj, mnenj ter dilem v zvezi z aktualnimi psihoterapevtskimi temami in izzivi.

V reviji bomo torej objavljali tri vrste prispevkov: *znanstvene članke, strokovne članke* in *druge prispevke*. Čeprav je glavni cilj in namen revije pripomoči k znanstveno strokovni promociji slovenske psihoterapije s kvalitetnimi znanstvenimi in strokovnimi članki (tudi glede obsega je to večji del revije), so dobrodošli tudi drugi prispevki (bolj natančno glej spodaj). Želeli bi ohranjati ravnotežje in upoštevati svarilo indijskega pesnika in pisatelja Rabindrantha Tagoreja, ki pravi: »Misel, ki je samo logika, je kakor nož, ki je samo ostrina. Okrvavlja roko, ki ga rabi.«

Članek objavimo po uskladitvi z recenzentoma (postopek dvojne slepe recenzije) in po lektoriranju. Objavljamo prispevke napisane v slovenskem ali angleškem jeziku, po dogovoru z uredniškim odborom tudi v drugem jeziku. Za prispevke, ki jih avtorji ponudijo v objavo kot *članke*, bodisi kot *znanstvene* ali *strokovne*, veljajo pravila, ki jih bolj obširno navajamo v navodilih za objavo (glej na koncu revije). Objavljamo raziskovalne in teoretične članke, pregledne članke ter prevode pomembnih tujih člankov. V *raziskovalnem (empiričnem) članku* avtor poroča o raziskavi v skladu z ustaljeno strukturo: uvod, metoda, rezultati, razprava in literatura. *Teoretični članek* naj preuči in kritično analizira določene modele ali teorije. *Pregledni članek* kritično ovrednoti na različnih mestih že objavljene prispevke. *Metaanalitična študija* predstavlja posebno vrsto članka, v katerem avtor s pomočjo posebne raziskovalne metodologije pregledno predstavi rezultate številnih empiričnih študij na temo nekega raziskovalnega problema.

Hkrati so *dobrodošli prispevki vseh vrst***,** ki so namenjeni informiranju o praksi, razvoju stroke, novostih, izmenjavi izkušenj in stališč, saj želimo dati priložnost tudi vsem (strokovnjakom, klientom, študentom psihoterapije), ki niso vešči akademskega pisanja**.** Računamo na to, da bomo dobivali kratka poročila o praksi, projektih, mini raziskavah, kazuistične prikaze, knjižne recenzije, razmisleke, polemike, izkušnje, pisma, ocene prispevkov, strokovne novice, novice o družbenih dogajanjih pomembnih za psihoterapijo, poročila iz različnih psihoterapevtskih kongresov, strokovnih srečanj, usposabljanj, predavanj, seminarjev ipd.

In kaj prinaša prva številka Kairosa, ki je tokrat dvojna? Številka je delno tematska, saj so

v njej prispevki povezani s temo kongresa - *Psihoterapija v luči nevroznanosti: telo, čustva in zavest – revolucionarne povezave.* Prof. Günter Schiepek, psihoterapevt in evropsko uveljavljeni raziskovalec psihoterapije, je prispeval članek, v katerem se loteva enega najtršìh orehov v zgodovini znanosti, ki ostaja nerešen tudi danes – odnosa med duševnostjo in telesom. Članek prof. Todda Burleya pa prikaže nevroznanstvena spoznanja, ki so po najinem mnenju zanimiva ne le za gestalt terapevte, ampak tudi za terapevte drugih pristopov. Na koncu revije je poseben dodatek, v katerem so podane osnovne informacije o kongresu, program, naslovi avtorjev in povzetki prispevkov s kongresa: plenarnih predavanj ter povzetki 45 različnih delavnic in vzporednih predavanj.

Po drugi strani prinaša revija prispevke avtorjev delavnic, ki niso nujno povezani z letošnjo naslovno temo kongresa. Bogdan Žorž, psihoterapevt z dolgoletnimi izkušnjami, v svojem prispevku razmišlja o povezanosti *psihoterapije in duhovnosti*. Kot zapiše sam, bralcu ne daje (vsiljuje) odgovorov, temveč skuša opredeliti vprašanja in spodbujati razmišljanje in raziskovanje tega občutljivega področja. Romana Kebe, psihologinja, ki je kot edina Slovenka do zdaj diplomirala na Centru za transpersonalno psihologijo v Londonu in je članica Britanske zveze za psihoterapijo, v svojem prispevku na občuten in strokovni način predstavi temelje *transpersonalne psihoterapije*. Le-ta v svojem pristopu poveže znanstvene dosežke zahodne psihologije s starodavnimi duhovnimi sistemi Vzhoda. Avtorica nas ponovno opozori na pomen odnosa v psihoterapiji. Z Leonom Lojkom, predsednikom Evropske zveze za realitetno terapijo in predsednikom Strokovnega sveta SKZP, v članku – *Poklic psihoterapevta – velika ideja Evropske zveze za psihoterapijo*, prepotujemo dolgo pot, ki jo je psihoterapija opravila do samostojnega poklica psihoterapevta. Ob tem nas spomni tako na pomen formalnega okvira psihoterapevtove poti kot osebni napor, ki je za to potreben. Na osnovi lastnih psihoterapevtskih izkušenj uspe sijajno povezati različne vidike psihoterapije, npr. znanstveni, strokovni, osebni, filozofski, estetski, etični, organizacijski in politični vidik v celoto, kar uspe le redkim. Matjaž Regovec v svojem prispevku razmišlja o arhetipskih koreninah *promiskuitete* ter se osredotoči na obravnavo primera v *jungovski analizi.* Strokovne prispevke zaključi Miran Možina, predsednik SKZP, s prikazom revolucionarne novosti na področju izobraževanja. Tudi v Sloveniji se je namreč jeseni 2006 začel fakultetni študij psihoterapije po bolonjskem sistemu, ki omogoča študij psihoterapije takoj po maturi kot prvi poklic. Ob tem predstavi Univerzo Sigmunda Freuda, SKZP, bolonjske procese, prizadevanje za akreditacijo študija, možnosti zaposlovanja psihoterapevtov in vizije o razvoju psihoterapije na Slovenskem.

Sklop drugih prispevkov, ki smiselno zaključujejo prvo številko revije, pričenja Janko Bohak, oče SKZP, skupaj s Samom Pastirkom in Jernejem Vidmarjem. Podali so utemeljitve za Zlata priznanja za razvoj psihoterapije treh psihoterapevtov, ki so pustili za sabo pomembne sledi: Leona Lojka, Bernarda Stritiha in Mirana Možine. Sledi prispevek Marka Korenjaka, študenta psihoterapije, sicer pa že uveljavljenega NLP trenerja, v katerem poroča o mini raziskavi, v kateri je NLP metodo kognitivne desenzibilizacije uporabil za odpravljanje ali omilitev simptomov alergije. Cvetka Ornik pa nam na sproščen način poda izkušnjo Prve mednarodne psihoterapevtske poletne šole Univerze Sigmunda Freuda 2006 na Dunaju, ki se je je udeležilo tudi 17 študentov propedevtike iz Slovenije.

Tako, prva številka je pred Vami. Upava, da se je lahko skupaj veselimo, se iz nje učimo novega in preprosto uživamo v prispevkih. Dragi Kairos, želiva ti plodno in dolgo življenje in da bi nam bil vir navdiha za trenutke kairosa! □

Slika 6: Urednikovanje je trd toda dober in zdrav kruh...
– glavni urednik Kairosa Samo Pastirk.